

С. Й. Грица

Автентичний фольклор

АВТЕНТИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР (грец. αὐθεντικός – справжній та англ. folk lore – букв. народне знання) – усна народна колективна творчість, пов'язана з конкретним середовищем виникнення та побутування, яку передають від покоління до покоління окремі індивіди – майстри слова, співу, гри – та гурти. А. ф. охоплює мовлення, музику, танець, жест, гру на нар. інструментах тощо, матер. антураж, що супроводжує виконав. дійство (одяг, нар. інструменти, засоби праці, напр., веретена, коси, рублі та ін., ритуальні символи-знаки – хліб, вінки, крашанки, вертеп тощо). У синкретич. єдності худож. та побут. структур. елементів А. ф. виявляється в календарно-обряд., родинно-обряд. творчості – колядках, веснянках, купальських, петрівчаних, обжинкових, весільних, похоронних обрядах; у родово-жанр. циклах – пісен. (билини, думи, балади, пісні-хроніки), прозовому (оповіді, легенди, анекдоти, прислів'я) епосі; нар. ліриці, драм.-ігр. жанрах (ігри, хороводи, нар. театр); нар. хореографії й танц. музиці (козак, коломийка, гопак, аркан, полька тощо); нар. інструментарії та інструм. музиці (до обрядів, до танців, для слухання). А. ф. зберігає нац. риси, особливості говору конкрет. територ. осередку, виявляє тенденцію до незмінності облюбованого та узвичаєного для даного локусу репертуару (пісен., прозового, хореогр., ігров. тощо), до збереження локал. традиції виконавства в царині слова (зокрема його артикуляції), музики, особливостей гри на нар. інструментах, агогіки (напр., сповільнених чи прискорених темпів виконання пісень, танків), розмаїття темброво-регистр. барв, ономапопеїч. вигуків, шумів тощо. Містить у собі глибин. шар онтогеніч. елементів духов. та матеріал. культури етносу і найкраще зберігається там, де ще існує природне, передусім сільс., середовище для його відтворення. В Україні А. ф. зберігся у центр. Подніпров'ї, особливо окремих р-нах Черкас., Полтав., Київ. обл., у пн.-зх. Поліссі, Карпатах. Перенесений у сценічні форми виконавства, він поступово втрачає ознаки автентичності.

Рекомендована література

1. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнограф. нарис. К., 1991. Т. 2;
2. Скуратівський В. Ой зав'ю вінки на всі святаки (Про свято Трійцю) // Вітчизна. 1991. № 6;
3. Ульяновська С. Магічні елементи поліського поховального ритуалу // НТЕ. 1992. № 2;

4. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія. К., 1992;
5. Волицька І. В. Театральні елементи в традиційній обрядовості українців з Карпат кінця 19 – поч. 20 ст. К., 1992;
6. Різдвяні свята в Україні: Етногр. нарис з доданням укр. нар. пісень. К., 1992;
7. Великдень на Україні: Нариси про Великодні свята з нар. святами. К., 1993;
8. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. Л., 1993. Т. 1;
9. Золота скриня: Народні легенди й перекази з Північної Волині й Західного Полісся. Лц., 1996;
10. Автентика фольклору: Традиція і сучасність: Питальник для польових експедицій. Лц., 1996;
11. Федас Й. Український вертеп як явище народної художньої культури // Народознавство. 1996. № 28/29;
12. Автентичний спів Полісся // Етнокультура Волинського Полісся і Чорнобильська трагедія. Р., 1997. Вип. 2.

Бібліографічний опис:

Автентичний фольклор / С. Й. Грица // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42412>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).